CONDIȚIILE DE NUMIRE A JUDECĂTORILOR – REGLEMENTĂRI NORMATIVE ȘI SPIRITUL CALITĂȚILOR PERSONALE

CONDITIONS FOR THE APPOINTMENT OF JUDGES – NORMATIVE REGULATIONS AND THE SPIRIT OF PERSONAL QUALITIES

CZU: 347:962 **DOI:https://doi.org/10.5281/zenodo.10721050**

BALABAN Sergiu,
ORCID:0000-0001-8112-3392
Universitatea de Stat din Moldova
E-mail: balabansergiumihai@gmail.com

SUMAR

Literatura de specialitate interpretează doar aspectul normativ, anume prevederile legislative privind cerințele pe care trebuie să le întrunească o persoană pentru a fi numită în funcția de judecător. Totodată, este necesar de menționat că actualmente rămâne în afara cercetărilor cerințele de conținut și de spirit privind calitățile personale ale candidaților care pretind la ocuparea funcției de judecător. Astfel, se impune necesitatea de a acorda o atenție sporită calităților personale a candidaților la ocuparea funcției de judecător.

Fiind motivați de o astfel stare de lucruri, în prezentul raport ne-am propus ca **scop** realizarea unei cercetări detaliate referitoare la criteriile de accedere a judecătorilor în funcție, evaluarea *aptitudinilor, a eficienței și experienței candidatului la funcția de jucător, precum și a calităților sale personale.* În vederea realizării acestui scop, au fost trasate următoarele **obiective de cercetare**: analiza și studierea statutului judecătorului din perspectiva trăsăturilor juridice și a condițiilor de numire; identificarea condițiilor de a candida la funcția de judecător având în vedere și calitățile personale; determinarea situațiilor de integritate precum și comportamentul ireproșabil al persoanei care pledează pentru ocuparea funcției de judecător.

Pentru abordarea mai complexă a problemei abordate privind condițiile de accedere în funcție a judecătorilor s-a recurs la câteva metode importante de cercetare științifică, în special am aplicat *metoda sistemică* – aplicată cel mai des la studierea actelor normative în domeniu și interpretarea sistemică a dispozițiilor acestora; *metoda logică* – folosită pe parcursul cercetării, care a contribuit la cercetarea multilaterală a condițiilor de numire în funcție a judecătorilor precum și a regulilor prevăzute în statutul juridic; metoda comparativă – care ne-a ajutat să trasăm o paralelă între regulile de numire a judecătorilor în prezent și în trecut.

Cu privire la justiție, susținem că din celea mai vechi timpuri, s-a impus ca o funcție de judecare a proceselor și de reprimare a actelor și persoanelor care produc pagube și suferințe altora prin încălcarea regulilor sociale convenite sau stabilite. De asemenea, susținem că justiția este o activitate de rezolvare a litigiilor în litera și spiritul legilor, obiceiurilor, iar cel care înfăptuiește justiția caută să afle adevărul în procesul respectiv pentru a identifica încălcarea legii, victimele, cauzalitatea, precum și a stabili răspunderea. Dacă justiția nu va fi înconjurată cu respectul și demnitatea indispensabilă, dacă se va căuta ca ea să fie târâtă în vâltoarea pasiu-

nilor politice, dacă națiunea își va permite să influențeze un verdict dat de juraţi, atunci căutând în aparență să servească o cauză dreaptă, distruge acest organ, îl reduce la unealta pasiunilor și ajunge nedemnă misiunea ei. Aceasta deoarece, în țările civilizate „curțile cu juraţi sunt un mijloc de siguranță pentru toate drepturile individuale. [1, p. 194] Așadar, iată de ce justiția e rezultatul stării morale a unei țări, când justiția e mai jos de misiunea ei, aceasta înseamnă că moravurile întregii societăți lasă de dorit. [2, p. 194]

Rolul principal în înfăptuirea justiției îl au organele judecătorești care soluționează litigiile civile, penale și de altă natură. Iar, judecătorul, prin actul de justiție înfăptuit în numele legii, stabilește ce este legal și ce este în contradicție cu prevederile legale, restabilește drepturile încălcate și sancționează juridic pe cel vinovat. Prin urmare, pentru a fi departe de situația de a fi sancționat, calitatea de judecător impune anumite calități, precum perseverență, răbdare și muncă asiduă pentru a cunoaște legislația, jurisprudența, precum și doctrina, calități pe care le posedă totalmente nu toți juriștii. În context, remarcăm faptul că pentru a candida la funcția de judecător este necesar de avut în vedere și calitățile personale, starea de integritate precum și comportamentul ireproșabil al persoanei care pledează pentru ocuparea funcției de judecător. Respectiv, aceasta impune determinarea unui statut juridic clar definit al judecătorului, asigurat prin măsuri legale și legitime, aplicate și în cazurile de tragere la răspundere la răspundere a judecătorului.

În context, reținem că independența justiției se referă atât la independența individuală cât și la cea instituțională necesară în procesul decizional. Independența judecătorului este așadar atât o stare de spirit cât și un set de reguli prevăzute în statutul juridic al judecătorilor. În această ordine de idei reținem că independența justiției implică un statut special al judecătorilor, potrivit căruia trebuie protejați împotriva influențelor. Din acest motiv, legislatorul a stabilit o procedură riguroasă de evaluare a performanțelor persoanelor care tind să ocupe funcția de judecători, precum și pentru judecătorii în exercițiul funcției. Cu referire la statutul judecătorilor, reținem că prin statutul juridic al judecătorilor se înțelege un ansamblu de reguli cu privire la judecători, precum și drepturile, obligațiile, răspunderea magistratului.

Cadrul normativ național privind numirea în funcție a judecătorilor până la atingerea plafonului de vârstă este constituit, în special, din dispozițiile articolului 116 din Constituție, [3] din cele ale Legii nr. 544 din privind statutul judecătorului [4] și din cele ale Legii privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor. În Avizul nr. 949/2019 al Comisiei de la Veneția privind selecția și numirea judecătorilor Curții Supreme a Georgiei (Veneția, 21-22 iunie 2019) [CDL-AD(2019)009] s-a reținut, că selecția și numirea judecătorilor trebuie să se bazeze pe principiul meritocrației, care implică, la rândul său, evaluarea *aptitudinilor, a integrității, a competenței, a eficienței și a experienței candidatului, precum și a calităților sale personale.* Din acest motiv, este important de a analiza în ansamblu calitățile persoanei care tinde să candideze la funcția de judecător.

Este cert faptul că, învestirea în funcția de judecător a unei persoane presupune că aceasta va acționa cu bună credință. Prin urmare, exercitarea funcției cu bună credință a funcției constituie o obligație constituțională și pentru judecători ca reprezentanți ai puterii judecătorești. [5, p. 132] Filosofii juriști romani în încercarea de a defini buna credință au menționat că „fundamentul justiției este încredere, adică statornicia și adevărul în vorbe și fapte.” [6, p. 50]

În doctrină se menționează că, dat fiind faptul că criteriul rangului social, determinat în alegerea magistraților, precum și criteriile privind buna reputație, pregătirea profesională, dar

și principiile morale și-au păstrat valențele în timp, la moment sunt relevante în procedura de investire a unui judecător magistrat. [7, p. 54]

Astfel, odată ce vor fi angajate persoane cu calități inedite și inteligență emoțională, considerăm că se va diminua la minim, în opinia noastră, factorul tragerii la răspundere a judecătorilor, pentru că inteligența emoțională este o forță a celor care își pot recunoaște emoțiile, le pot exprima în mod adecvat și, prin urmare, pot face același lucru cu alte persoane, ceea ce îi determină să se relaționeze mai eficient. Prin urmare, având în vedere cele invocate *supra* concluzionăm că, pentru a-și desfășura activitatea, un judecător pe lângă criteriile strict prevăzute de lege, trebuie să fie apreciat cu o întreagă gamă de calități personale pozitive, nu obligatoriu strict prevăzute de lege, dar binevenite pentru ocuparea unei asemenea funcții.

Referințe:

1. ARSENI A. Drept constituțional și instituții politice. Volumul II, Ed. a 3-a compl. și restructurată, Chișinău, 2022, p. 194
2. ARSENI A. Drept constituțional și instituții politice. Volumul II, Ed. a 3-a compl. și restructurată, Chișinău, 2022, p. 196
3. Disponibil: https://weblex.md/item/view/iddbtype/1/id/c7cde620f7027c9ae108-b379c524c1a9
4. Disponibil: https://weblex.md/item/view/iddbtype/1/id/f6624c7001a8c2a0ad90-dedcd8852cc5
5. COSMA Daniela. Răspunderea judecătorului în România și Republica Moldova. Chișinău, 2019. Tipogr. Print-Caro".
6. CICERO M.T. *De officiis*. Despre îndatoriri. București: Editura științifică, 1957, p. 50.
7. Dragomir F. Răspunderea penală a magistratului. București, C.H. Beck, 2011, p. 54.